

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08,167/10,51/11, 96/2019 и 110/2019) и член 22 став 1 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 42/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 64/18) и член 3 од Законот за математичко-информатичка гимназија („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 64/18) министерот за образование и наука ја донесе Наставната програма по **ЛИКОВНА УМЕТНОСТ** за II (втора) година математичко-информатичка гимназија.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Наставна програма

ЛИКОВНА УМЕТНОСТ

за II година

Математичко-информатичка гимназија

Скопје, 2021 година

Назив на наставната програма	Ликовна уметност
Тип на наставна програма	Задолжителна
Кредитна вредност на наставната програма	2 (два) ЕЦВЕТ ¹ кредити
Назив и ниво на квалификација	IV (четврто) ниво
Година на изучување	II (втора) година
Број на часови неделно/годишно за реализација на наставната програма	1 / 36
Цели на наставната програма	<p>Цели на наставната програма по ликовна уметност е ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да развие способност за правилна визуелна перцепција и да знае да разликува ликовни и естетски вредности на ликовните дела и на други визуелни уметности и изразувања; - да совлада основни теоретски знаења и поими од областа на ликовната теорија; - да развива вештини на креативно изразување преку разни ликовни изразувања и користење на традиционални и современи техники; - да развие креативно мислење и изразување преку реализација на ликовни творби и проекти со примена на стекнато теоретско знаење; - да се запознае со улогата, поврзаноста и интеграцијата на визуелните уметности со сите области од секојдневниот живот.
Теми/подрачја/модуларни единици на наставната програма	<ol style="list-style-type: none"> 1. РАЗВОЈ НА ЛИКОВНАТА УМЕТНОСТ 2. ЛИКОВНО ТВОРЕЊЕ И ИЗРАЗУВАЊЕ 3. ДИЗАЈН И ВИЗУЕЛНИ КОМУНИКАЦИИ

¹ Закон за Национална рамка на квалификации.

	<p>4. МУЛТИМЕДИЈАЛНО ИЗРАЗУВАЊЕ</p>
<p>Материјално-технички и просторни услови</p>	<p>За постигање на целите на наставната програма по ликовна уметност неопходно е: кабинет (училница прилагодена за ликовно ателје), соодветно природно и вештачко осветлување, соодветна водоводна инсталација, соодветни просторни услови за чување на ликовни материјали и ликовни докази, ИКТ опрема, интернет, ЛЦД проектор, фотоапарат, графичка преса (мал формат), обезбедување на основни ликовни алатки, материјали, средства и соодветна стручна литература (енциклопедии, моографии, списанија итн.) и нагледни средства.</p>
<p>Норматив на наставен кадар</p>	<p>Наставата по предметот ликовна уметност може да ја изведува лице со завршени студии по ликовна уметност (наставна насока или друга насока со педагошко-психолошка и методска подготовка или со педагошка доквалификација од акредитирана високообразовна установа), VII/1 или VIA според МРК и 240 ЕКТС.</p>

РАЗВОЈ НА ЛИКОВНАТА УМЕТНОСТ (ориентационо 5 часа)

Ред. број	Резултати од учењето	Содржини и поими	Активности и методи	Стандарди за оценување
1.	Ученикот/ученичката ќе биде способен/на да: - разликува поделба на ликовни уметности (ликовни подрачја – изразувања и ликовни дела) од применета уметност (дизајн и архитектура);	Ликовна култура Поими -Цртање - цртеж -Сликарство - слика -Графика -Вајарство - скулптура -Дизајн -Архитектура	Активности -Презентирање на примери на ликовни дела од сите подрачја -Презентирање и објаснување на примери за улогата на применета уметност и архитектура -Слушање соодветни музички фрагменти Методи -Демонстрација -Истражување -Презентација -Дискусија -Групна и индивидуална работа	Ученикот/ученичката може да: 1.1.1. Дефинира поими: ликовно дело (цртеж, слика, графика, скулптура), архитектура, дизајн 1.1.2. Ја препознава функција на применетата уметност 1.1.3. Прави разлика меѓу ликовни подрачја, ликовни дела и ликовни изразувања
2.	- препознава и разликува основни карактеристики на периоди, стилови и правци од развојот на ликовната / визуелната уметност.	Развој на ликовната уметност Поими -Праисториска уметност -Средновековна уметност -Ренесанса -Барок, класицизам, реализам -Модерна уметност (правци од 20 век) -Развој на македонска уметност и позначајни претставници	Активности - Анализирање и дискутирање за ликовни дела од различни периоди, стилови и правци - Изработување на истражувања и проекти за одредени периоди, стилови и правци или уметници - Посетување на изложба, галерија, ателје и сл., согласно можностите Методи	1.2.1. Издвојува главни карактеристики на одредени периоди, стилови и правци 1.2.2 . Препознава најважни ликовни дела и претставници на одредени периоди, стилови и правци 1.2.3. Презентира ликовни дела на познати уметници и ученички творби

			<ul style="list-style-type: none"> - Презентација - Разговор - Анализа и синтеза - Истражување - Групна и индивидуална работа - Учење по набљудување - Естетска анализа на ликовни дела	
--	--	--	--	--

ЛИКОВНО ТВОРЕЊЕ И ИЗРАЗУВАЊЕ – ОРИЕНТАЦИОНО (12 часа)				
Ред. Број	Резултати од учењето	Содржини и поими	Активности и методи	Стандарди за оценување
2.1. ЦРТАЊЕ (2 часа)				
1.	<p>Ученикот/ученичката ќе биде способен/на да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликува и создава различни видови цртеж со примена на различни видови линии, перспектива, светло-темни односи. 	<ul style="list-style-type: none"> - Видови цртеж, цртачки техники и материјали и нивни карактеристики - Ликовни елементи и принципи во цртеж <p>Поими</p> <ul style="list-style-type: none"> - Скица - Кроки - Студија - Колажиран цртеж - Колористички цртеж - Линија, видови на линии - Перспектива и видови прерспектива - Ахроматско тонско степенување (светло-темно) 	<p>Активности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Создавање цртеж во техника по избор - Користење различни видови линии со различен интензитет и карактер - Истражување и презентирање различни видови перспектива - Експериментирање со различни цртачки постапки <p>Методи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Демонстрација - Набљудување - Дискусија - Индивидуална работа - Истражување - Презентација - Групна и индивидуална работа - Практична работа 	<p>Ученикот/ученичката може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2.1.1.1. Набројува видови цртеж 2.1.1.2. Применува различни цртачки техники и постапки 2.1.1.3. Креира ликовна творба со примена на: видови линии, перспектива и светло-темни односи

СЛИКАЊЕ (4 часа)				
1.	<p>Ученикот/ученичката ќе биде способен/на да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - употребува основни, секундарни, меѓубои, терциерни бои и нивни тонови; 	<ul style="list-style-type: none"> - Поделба на основни, секундарни, меѓубои, терциерни бои и нивните тонови - 3Д простор и илузија на 3Д простор на 2Д подлога <p>Поими</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мешање на бои - Основни бои - Секундарни бои - Меѓубои - Терциерни бои - Хроматско тонско степенување - Простор 	<p>Активности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мешање на бои и добивање на секундарни, меѓубои, терциерни бои и тонови - Прикажување илузија на простор со употреба на различни бои и тонови <p>Методи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Демонстрација - Набљудување - Дискусија - Истражување - Индивидуална работа - Практична работа 	<p>Ученикот/ученичката може да:</p> <p>2.2.1.1. Прави разлика меѓу основни, меѓубои секундарни и терциерни бои</p> <p>2.2.1.2. Создава илузија на простор со боја и тон</p>
2.	<ul style="list-style-type: none"> - разликува, користи и експериментира со различни сликарски материјали и техники. 	<ul style="list-style-type: none"> - Основни сознанија за стандардни сликарски материјали и техники - Основни сознанија за нестандартни сликарски постапки и комбинирани техники <p>Поими</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сликарски материјали и техники - Сликарска композиција - Стандардни сликарски техники - Нестандардни сликарски постапки - Комбинирани техники 	<ul style="list-style-type: none"> - Препознавање видови на сликарски материјали и техники - Користење, комбинирање и компонирање со различни видови на сликарски материјали и техники <p>Методи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Демонстрација - Набљудување - Дискусија - Истражување - Презентација - Групна и индивидуална работа - Учење преку практична работа - Анализа 	<p>2.2.2.1. Препознава видови на сликарски материјали и техники</p> <p>2.2.2.2. Компонира ликовни елементи и создава композиција</p>

ГРАФИКА (3 часа)

1.	<p>Ученикот/ученичката ќе биде способен/на да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликува висок, длабок, рамен и пропустен печат, уникат и мултиоригинал, дигитална графика. 	<ul style="list-style-type: none"> - Основни сознанија за графиката и видовите графички техники - Основни постапки за подготовка и создавање на графичко дело - Процес на создавање на графичко дело од скица до отпечаток (техника по избор) <p>Поими</p> <ul style="list-style-type: none"> - Графички техники (висок, длабок, рамен и пропустен) - Матрица/графичка плоча - Графички отпечаток/лист 	<p>Активности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Препознавање основни карактеристики помеѓу посебни графички техники - Создавање скица и матрица за графичка творба со користење алатки и средства за изработување на сопствена графичка творба во техника по избор <p>Методи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Демонстрација - Набљудување - Дискусија - Истражување - Презентација - Групна и индивидуална работа - Практична работа 	<p>Ученикот/ученичката може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2.2.3.1. Набројува графички техники 2.2.3.2. Идентификува што е матрица и графички отпечаток 2.2.3.3. Изработува матрица според скица
----	--	---	--	--

Обликување на просторот - СКУЛПТУРА (2 часа)				
1.	<p>Ученикот/ученичката ќе биде способен/на да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликува видови скулптура. 	<ul style="list-style-type: none"> - Видови скулптура и карактеристики - Скулпторски техники - Основни сознанија за просторот како средство за обликување и изразување <p>Поими</p> <ul style="list-style-type: none"> - Форма (геометриска и органска) - Рамнотежа - Галериска, минијатурна и монументална скулптура - Релјеф (низок, висок, бас) - Уметничка инсталација - Асамблаж 	<ul style="list-style-type: none"> - Разликување и анализирање видови скулптури и нивни карактеристики - Препознавање и разликување скулпторски материјали и техники - Разликување на уметничка инсталација и интервенција во простор од класична скулптура - Изработување на тродимензионална творба со материјал по избор <p>Методи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Демонстрација - Набљудување - Дискусија - Истражување - Групна и индивидуална работа - Практична работа 	<p>Ученикот/ученичката може да:</p> <p>2.2.4.1. Набројува скулпторски техники</p> <p>2.2.4.2. Разликува инсталација во простор од класична скулптура</p> <p>2.2.4.3. Изработува дело според идеја или зададена задача</p>

ДИЗАЈН И ВИЗУЕЛНИ КОМУНИКАЦИИ (ориентационо 12 часа)				
Ред. број	Резултати од учењето	Содржини и поими	Активности и методи	Стандарди за оценување
1.	Ученикот/ученичката ќе биде способен/на да: - разликува видови дизајн, односно видови на визуелни комуникации;	-Вовед во визуелни комуникации -Визуелен јазик (елементи, знаци и симболи) -Видови дизајн Поими -Применета уметност (графички дизајн, индустриски дизајн, визуелни комуникации) -Визуелен јазик (елементи, знаци, симболи)	Активности -Објаснување на примената на визуелните елементи, знаци и симболи како средство за комуникација -Препознавање и објаснување на различните видови дизајн -Дискутирање за потребата од дизајн и визуелни комуникации во трговијата и претприемништвото (пр. покана на професионално лице во својата област) Методи: -Дискусија -интеракција -Презентација -Индивидуална и работа во групи -Анализа на примери	Ученикот/ученичката може да: 3.1.1. Дефинира што е визуелна комуникација 3.1.2. Идентификува видови дизајн 3.1.3. Заклучува која е практичната применливост на дизајнот
2.	- ја објаснува примената и карактеристиките на графичкиот дизајн;	-Поим за графички дизајн -Елементи и изразни средства на графичкиот дизајн -Практична примена на продуктите од графичкиот дизајн	Активности -Објаснување на потребата и примената на графичкиот дизајн -Препознавање и набројување на продукти кои се предмет на графичкиот дизајн -Изработување и презентирање на	3.2.1. Набројува продукти кои се предмет на графичкиот дизајн 3.2.2. Објаснува која е улогата и ефектот на графичкиот дизајн 3.2.3. Креира идејно

		<p>Поими</p> <ul style="list-style-type: none"> -Лого -Флаер -Плакат -Покана за настан -Билборд -Илустрација -Амбалажа 	<p>скици и нацрти за графички решенија за определено производство, фирма, компанија и сл.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Посетување на графичко студио и печатница, согласно можностите <p>Методи</p> <ul style="list-style-type: none"> -Дискусија -Интеракција -Демонстрација -Индивидуална работа -Работа во групи -Анализа на примери 	решение за графички дизајн
3.	- ја објаснува примената и карактеристиките на индустрискиот дизајн;	<p>-Поим и карактеристики на инсустрискиот дизајн</p> <p>Поими</p> <ul style="list-style-type: none"> - Индустриски дизајн - Дизајн на машини и возила - Дизајн на мебел - Дезен - Дизајн на текстил и облека - Дизајн на орнамент, накит и други модни додатоци 	<p>Активности</p> <ul style="list-style-type: none"> -Препознавање и набројување на примери, односно продукти од индустрискиот дизајн -Дискутирање за потребата од индустрискиот дизајн -Изработување и презентирање на скица и нацрт за идејно решение за одреден индустриски производ, негова амбалажа и функција <p>Методи</p> <ul style="list-style-type: none"> -Дискусија -Интеракција -Презентација -Индивидуална или работа во групи -Евалвација 	<p>3.3.1. Набројува продукти кои се предмет на индустрискиот дизајн</p> <p>3.3.2. Објаснува која е улогата и влијанието на индустрискиот дизајн во секојдневниот живот</p> <p>3.3.3. Изработува идејно решение и дизајн за определен идустриски производ</p>

			-Анализа	
4.	- ја објаснува примената и карактеристиките на специфичните, односно уникатните видови дизајн.	-Разлики помеѓу серискиот и уникатниот дизајн Поими -Костимографија -Сценографија -Стрип -Графит -Моден дизајн	Активности -Препознавање и набројување на поими коишто се предмет на уникатниот дизајн -Презентирање на скици и нацрти за идејни решенија за уникатен дизајн -Посетување на театар, костимографско ателје и сл., согласно можностите Методи -Дискусија -Интеракција -Презентација -Индивидуална или работа во групи -Играње улоги -Анализа	3.4.1. Објаснува што е уникатен дизајн 3.4.2. Креира идејно решение за уникатен дизајн

МУЛТИМЕДИЈАЛНО ИЗРАЗУВАЊЕ (ориентационо 7 часа)

Ред. број	Резултати од учењето	Содржини и поими	Активности и методи	Стандарди за оценување
1.	Ученикот/ученичката ќе биде способен/на да: - препознава основни поими од областа на мултимедијалното изразување;	-Вовед во поимот мултимедијално изразување -Дигитална писменост Поими - Дигитална писменост (алатки) - Видеоуметност	Активности -Објаснување на потребата и карактеристиките на мултимедијалното изразување преку примери -Објаснување на потребата и карактеристиките на мултимедијалното изразување Методи -Дискусија -Интеракција -Демонстрација -Индивидуална и работа во групи -Анализа	Ученикот/ученичката може да: 4.1.1. Набројува алатки за создавање на мултимедијално дело 4.1.2. Објаснува што е мултимедијално дело 4.1.3. Применува софтвер и апликација за обработка на видео (по избор на ученикот/ученичката)
2.	- создава мултимедијална творба.	Поими - Фотографија -Видеоклип -Анимација -Сценарио -Продукција	Активности -Поттикнување на креативно изразување (со дигитален фотоапарат, персонален компјутер - соодветен програм, таблет, паметен телефон и сл.) -Креирање на фотографија или видео-клип со едноставна софтверска апликација (пр. мобилен телефон) -Креирање творба со комбинирање на фотографија и текст	4.2.1. Модифицира фотографија со алатки од мобилна апликација 4.2.2. Компонира /комбинира фотографија и текст 4.2.3. Создава мини видео-клип

			-Креирање сценарио и снимање на мини видеоклип Методи -Интеракција -Демонстрација -Игра на улоги -Индивидуална и работа во групи -Анализа	
--	--	--	--	--

Оценување на постигањата на учениците	<p>Следењето и оценувањето на постигањата на учениците треба да се прави плански, систематично и континуирано во текот на целата учебна година.</p> <p>Во текот на наставата редовно да се следат и вреднуваат постигањата на учениците, да се води евиденција за нивните реализирани задачи, активности и мотивираноста за време на часовите, како и колективната соработка и сл. (формативно оценување)</p> <p>Да се следи развојот на ученикот, неговите совладани вештии, како и креативни решенија добиени преку реализација на зададените задачи како дел од практичната работа, преку индивидуални или групни проекти.</p> <p>Ученикот да применува самовреднување и самооценување на своите постигања.</p> <p>За проверка на совладаното ниво на теоретското знаење да се користат следните постапки: проверка преку дискусии, разговори, презентации и проверка на знаењето преку тестови.</p> <p>Редовно да се оценува совладаното ниво на практично и теоретско знаење по модули во текот на целата учебна година.</p>
--	---

	<p>Постигањата на учениците да се оценуваат со бројчана оценка (сумативно оценување) за секое тримесечје, најмалку два пати во едно полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки.</p> <p>Наставникот континуирано да го информира ученикот за нивото на постигнатите резултати од теоретската и практичната настава.</p>
Литература и други извори	Учебник и прирачници одобрени од Министерството за образование и наука и други извори на учење.
Почеток на имплементација на наставната програма	Учебна 2021/2022 година
Институција/ носител на програмата	Биро за развој на образованието (БРО)
Потпис и датум на донесување на наставната програма	<p>бр. _____</p> <p>_____ година</p> <p style="text-align: right;">МИНИСТЕРКА, Мила Царовска</p> <p style="text-align: right;">_____</p>
Датум на ревизија	